

Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

(Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold)

Ekstern høring fra den 24. juni til den 25. august 2022	
1.	Biogas Danmark
2.	Danske Regioner
3.	Forbrugerrådet Tænk
4.	KL – Kommunernes Landsforening
5.	Landbrug&Fødevarer
6.	Landsforeningen Danske Mælkeproducenter
7.	Økologisk Landsforening

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K
Att.: mim@mim.dk

Biogas Danmark
Axeltorv 3
1609 København V

25. august 2022

Høring af udkast til ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Miljøministeriet har udsendt ovennævnte lovudkast i høring, j. nr. 2021-914 vedrørende reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold.

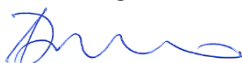
Biogas Danmark hilser lovforslaget velkomment som virkemiddel til at mindske klimapåvirkningen fra husdyrbruget og til udmøntning af Landbrugsaftalen af 4. oktober 2021, herunder gennem hyppig udslusning af gylle.

Biogasbranchen har selv sat fokus på effekten af hyppig udslusning og et rådgivningsprojekt gennemført af Landbrugsstyrelsen med deltagelse af ca. 30 biogasanlæg og 400 leverandører af svinegylle har dokumenteret der er et betydeligt potentiale gennem hyppig udslusning. Biogas Danmark kan derfor støtte op om krav om hyppig udslusning i eksisterende slagtesvinestalde og alle nye svinestalde fra 1. januar 2023.

Kombinationen af hyppig udslusning og afgangning af gyllen i biogasanlæg er et særdeles effektivt dobbelt klimavirkemiddel, som både reducerer metanudledningen i landbruget og reducerer CO₂-udslippet når biogassen erstatter fossil energi. Effekten er langt større end staldforsuring, som umuliggør nyttiggørelsen af gyllen i biogasanlæg og at landbrugets ressourcer dermed kan bidrage til den grønne omstilling og specielt bidrage til at det danske gasforbrug kan dækkes med biogas, hvilket mindsker afhængigheden af importeret naturgas.

Biogas Danmark skal afslutningsvist påpege, at det er vigtigt det sikres, at den hyppige udslusning – og specielt kombineret med afgangning af gyllen i biogasanlæg – dokumenteres og indgår i Danmarks nationale klimaopgørelser.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Bruno Sander Nielsen'.

Bruno Sander Nielsen
27245967
bsn@biogas.dk

C.c.: kapie@mim.dk

Til: Miljøministeriets Departement (mim@mim.dk)
Cc: Katrine Elkjær (kapie@mim.dk)
Fra: Bente Villumsen (BVI@regioner.dk)
Titel: SV: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold)
E-mailtitel: SV: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) (MIM Id nr.: 238875)
Sendt: 08-07-2022 11:51

Til Miljøministeriet

Tak for den modtagne høring. Danske Regioner har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Bente Villumsen

Enhedschef | Videncenter for Miljø og Ressourcer

Danske Regioner | Dampfærgevej 22 | 2100 København Ø

M 2399 2372 | E bvi@regioner.dk

Officiel post bedes sendt til regioner@regioner.dk

Fra: Katrine Elkjær <kapie@mim.dk>

Sendt: 24. juni 2022 16:25

Emne: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) (MIM Id nr.: 238875)

Til høringsparter

Hermed sendes udkast til lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) i høring.

Høringsfristen er torsdag den 25. august 2022.

Hørings svar kan sendes til mim@mim.dk med kopi til kapie@mim.dk

Dokumenterne kan også findes på Høringsportalen her: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/66565>

Venlig hilsen

Katrine Elkjær

Specialkonsulent | Bæredygtigt Miljø og Produktion

+45 29 32 48 84 | kapie@mim.dk

Miljøministeriet

Departementet | Slotsholmsgade 12 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk

[Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#) | [Privatlivspolitik](#)

| Slotsholmsgade 12 | DK 1216 København K | Tlf. +45 38 142 142 | mfvm@mfvm.dk | www.mfvm.dk

---

Til: Miljøministeriets Departement (mim@mim.dk)
Cc: Katrine Elkjær (kapie@mim.dk)
Fra: Pia Saxild (PS@fbr.dk)
Titel: SV: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold)
E-mailtitel: SV: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) (MIM Id nr.: 238875)
Sendt: 24-08-2022 16:56

Forbrugerrådet Tænk vurderer, at denne konkrete høring ligger uden for vores for tiden prioriterede arbejdsområder og vil derfor undlade at forholde os hertil. Forbrugerrådet Tænk kan således ikke tages til indtægt for at støtte forslaget eller for at gøre det modsatte. For en god ordens skyld skal det understreges, at Forbrugerrådet Tænk stadig er interesseret i at modtage høringer inden for området.

Med venlig hilsen

Vibeke Myrtue Jensen

POLITISK RÅDGIVER

T +45 7741 7731

W taenk.dk

Forbrugerrådet Tænk

Ryesgade 3A, 2. th. | 2200 Kbh. N

Fra: Katrine Elkjær [<mailto:kapie@mim.dk>]

Sendt: 24. juni 2022 16:25

Emne: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) (MIM Id nr.: 238875)

Til høringsparter

Hermed sendes udkast til lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) i høring.

Høringsfristen er torsdag den 25. august 2022.

Hørings svar kan sendes til mim@mim.dk med kopi til kapie@mim.dk

Dokumenterne kan også findes på Høringsportalen her: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/66565>

Venlig hilsen

Katrine Elkjær

Specialkonsulent | Bæredygtigt Miljø og Produktion
+45 29 32 48 84 | kapie@mim.dk

Miljøministeriet

Departementet | Slotsholmsgade 12 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
[Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#) | [Privatlivspolitik](#)
| Slotsholmsgade 12 | DK 1216 København K | Tlf. +45 38 142 142 | mfvm@mfvm.dk | www.mfvm.dk

KL's hørings svar til høring af Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold)

Miljøministeriet har sendt udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. i høring den 24. juni 2022. KL takker for muligheden for at komme med kommentarer til udkastet til lovforslaget.

Det har ikke været muligt for KL at foretage en politisk behandling af høringssvaret inden for høringsfristen. Derfor tages der forbehold for den efterfølgende politiske behandling af høringssvaret.

Indledning

KL bakker fuldt ud op om det danske klimamål om at reducere udledningen af CO₂ med 70 procent inden 2030 – og klima er højt på dagsordenen i de danske kommuner. Stort set alle kommuner er med i det såkaldte DK2020-samarbejde, hvor kommunerne har forpligtiget sig til at udarbejde klimahandlingsplaner, der lever op til Parisaftalens målsætninger. Klimaplanerne har fokus på alle sektorer inden for kommunernes geografiske områder, herunder også landbrugssektoren. KL hilser alle typer af politiske initiativer, der kan bidrage til dette arbejde, meget velkommen.

Generelle bemærkninger

Overordnet set mener KL, at det er en god løsning at inkorporere reduktionskravene til erhvervsmæssige dyrehold som generel lovgivning, og at Miljøstyrelsen skal udarbejde nogle forslag til vilkår for ensartet sagsbehandling. Umiddelbart er det KL's vurdering, at der er gode muligheder for at indføre mange af reduktionskravene som generelle regler. KL er enige i, at det er at foretrække, hvor det kan lade sig gøre. På den måde opnås bedre dokumentationsmuligheder ift. reduktionseffekten, mindre træghed ift. implementeringsprocessen og større ensartethed på tværs af landet og kommunerne.

Det er KL's vurdering, at det er afgørende for landbrugets mulighed for at nå i mål med den forventede reduktion i drivhusgasudledningen i forhold til erhvervsmæssige dyrehold (GHG – metan, CO₂, lattergas), at reglerne er klare, at de er lette at implementere i praksis, og at det er let at dokumentere. Overholdelse af reglerne kan blandt andet sikres ved tilsyn, men der kan også være behov for andre redskaber. Efter KL's vurdering kan den foreslåede ændring i lovgivningen ikke overholde principperne for digitaliseringsklar lovgivning, hvis man alene baserer det på tilsyn. KL finder derfor, at man ligeledes bør se på mulighederne for en større grad af egenkontrol og dokumentation. Det kan eksempelvis ske via et digitalt system og udmøntes via en strategi for det digitale tilsynsarbejde med kobling til kommunens miljøsystemer.

Dato: 25. august 2022

Sags ID: SAG-2022-03538
Dok. ID: 3245653

E-mail: MRHA@kl.dk
Direkte: 3370 3868

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 3

Generelt set mener KL, at kommunerne fremadrettet i højere grad skal basere deres tilsynsaktivitet på landbrugsområdet på landbrugets egenkontroller (ikke kun for IE-brugene). Det vil give kommunerne bedre mulighed for at målrette deres tilsynsindsats klogt og databaseret. Disse egenkontroller kunne eventuelt være baseret på egenkontroller, IOT og fotodokumentation. Til brug for inspiration hertil vil KL henvise til 'Kommunernes digitaliseringspolitik – Gentænk Velfærden' fra maj 2022.

Endelig vil KL bemærke, at KL forventer, at indførelse af reduktionskravene for erhvervsmæssige dyrehold vil have økonomiske konsekvenser for husdyrbrugene, herunder især de eksisterende mindre brug, ligesom det vil medføre ekstraopgaver i kommunerne. Denne omkostning vil blive forstærket for både husdyrbrugerne og kommunerne, hvis de skal søge en miljøtilladelse for at kunne gennemføre de nødvendige tiltag. KL forventer, at det vil blive afklaret i det sædvanlige DUT-arbejde, hvordan kommunerne skal kompenseres for det ekstra arbejde, som kommunerne vil skulle udføre som følge af de konkrete reduktionskrav og reglerne herfor.

Uddybende bemærkninger

Behov for klare rammer

Hvis man vil lade nogle konkrete krav indgå som vilkår i miljøgodkendelse via husdyrbruglovens §27 stk. 1, bør der være klare rammer og forslag til vilkår, frister og kriterier for dispensation indbygget i lovgivningen.

Indføjelser af og præcisering af klima

Man kan overveje, om Husdyrbruglovens formålsbestemmelse bør suppleres med ordet klima. I dag er loven formuleret således: "§ 1. Loven skal medvirke til at værne om natur, miljø og landskab, så udviklingen af husdyrproduktionen og anvendelsen af gødning kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet." KL foreslår, at ordet "klima" indføres efter "miljø".

Samtidig er der ikke i udkastet til en ny § 35 eller andet sted i husdyrbrugloven nærmere defineret, hvilke gasser der er tale om, når der refereres til klimagasser. Dette bør indarbejdes, således at der er konsensus omkring de gasser, som reguleres med bemyndigelsen.

Afklaring af påvirkning ift. øvrig regulering

KL mener, at det bør belyses, hvordan et generelt krav om hyppig udslusning vil påvirke de allerede stillede krav i tilladelser og godkendelser. Eksempelvis om et vilkår i en godkendelse om automatisk logning vil blive "overrulet" af et generelt vilkår om manuel logbog. Det er kommunernes erfaring, at automatisk logning er at foretrække i forhold til en kontrolsituation.

I forhold til bemyndigelsen, som vedrører kvæg, er det vanskeligt for kommunerne at vurdere, hvilke konsekvenser dette vil have, da det er formuleret vagt i høringsmaterialet. Med det foreslåede stk. 2, 3. pkt. vil der kunne fastsættes forskellige krav om vilkår til forskellige slags erhvervsmæssige dyrehold. Der er nævnt svinebrug og kvægbrug i notatet. Det er dog ikke nævnt, om der vil være forskel på kravene afhængig af husdyrbrugets størrelse, og om husdyrbruget er et IE-husdyrbrug eller ej.

Afklaring af rammerne for tilsyn med tilsætningen af fedt i kvægfoder for udegående dyr

Dato: 25. august 2022

Sags ID: SAG-2022-03538
Dok. ID: 3245653

E-mail: MRHA@kl.dk
Direkte: 3370 3868

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 3

KL mener, at der skal være klare rammer for kommunernes tilsynsopgave. Derfor foreslår KL, at Miljøstyrelsen i forbindelse med fastsættelsen af forslag til vilkår og/eller generel lovgivning tager stilling til, hvordan kommunen kan føre tilsyn med tilsætningen af fedt i kvægfoder for udegående dyr.

I er meget velkomne til at vende tilbage til KL, hvis I ønsker uddybning, konkretisering eller dialog på baggrund af KL's hørings svar.

Med venlig hilsen

Maria Ramsgaard Hansen
Chefkonsulent, Center for Klima og Erhverv
KL

Dato: 25. august 2022

Sags ID: SAG-2022-03538
Dok. ID: 3245653

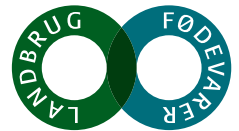
E-mail: MRHA@kl.dk
Direkte: 3370 3868

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 3

Dato 25. august 2022
Side 1 af 5

Miljøministeriet
Bæredygtigt Miljø og Produktion

mim@mim.dk

cc: kapie@mim.dk

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar fra Landbrug & Fødevarer vedr. udkast til ændring af husdyrbrugloven (J.nr. 2021-914)

Miljøministeriet har den 22. juni 2022 sendt udkast til ændring af husdyrbrugloven i høring. Ændringen omfatter nye bemyndigelser til ministeren til at fastsætte regler for reduktion af drivhusgasser fra husdyrhold i landbruget.

Forslaget vedrører alene bestemmelser i loven, der vedrører implementeringen af Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug. Landbrug & Fødevarer vil derfor i nærværende høringssvar kun kommentere på denne del.

Generelle bemærkninger til høringsmaterialet

Med revideringen af loven gives der mulighed for at implementere to af de tiltag, der i Aftalen om grøn omstilling af dansk landbruget blev vedtaget - henholdsvis et generelt reduktionskrav til kvæg og et krav om hyppig udslusning. Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at der ved udmøntningen af disse, såvel som eventuelle nye tiltag, er fokus på fleksibilitet og med øje for, at der løbende kommer nye og endnu mere effektive tiltag, der kan reducere udledningen af drivhusgasser i den animalske produktion. I forhold til kvæg understreges vigtigheden af det forhold, at reduktionskravet i Aftalen om grøn omstilling af dansk landbrug er udformet som et generelt reduktionskrav, hvilket skal afspejles i lovbemærkningerne. Landbrug & Fødevarer vil herudover gerne påpege vigtigheden af, at der ikke indføres nye krav og regler uden nye politiske aftaler eller accept fra forligskredsen.

Landbrug & Fødevarer noterer sig, at høringsmaterialet lægger vægt på vigtigheden af, at landbruget skal udvikles frem for afvikles. Derfor er det også essentielt, at alle nye tiltag grundigt undersøges for, hvilke økonomiske konsekvenser nye krav og regler vil have for erhvervet. Således hæfter Landbrug & Fødevarer sig også ved, at Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering ikke på nuværende tidspunkt kan vurdere de samlede administrative konsekvenser for erhvervslivet, men at dette vil ske ved udmøntningen af de enkelte bekendtgørelser. Landbrug & Fødevarer opfordrer kraftigt til, at der ved udmøntning af bekendtgørelser er stort fokus på at tiltag udmøntes med hensyn til at minimere de økonomiske konsekvenser – herunder til dokumentation og kontrol. Generelt er der usikkerhed om, hvordan kravene fremover skal implementeres og det fremgår også af lovbemærkningerne, at krav enten implementeres som generelle krav eller som vilkår i de enkelte godkendelser. Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at ministeriet finder den mest optimale implementering i dialog med erhvervet.

Det er derudover helt essentielt, at en given klimaeffekt kan medregnes i den nationale emissionsopgørelse. På nuværende tidspunkt er der i Danmark ikke etableret et system, som dokumenterer driftspraksis samt udbredelse af staldindretning og miljøteknologier. Derfor kan en givet klima- og miljøeffekt reelt ikke medregnes i de nationale emissionsopgørelser. Eksempelvis

vurderes det, at 40-50 pct. af søerne i løbe- og drægtighedsperioden i dag går i stalde indrettet med linespil, hvor gødning udtrækkes dagligt eller hver 2-3 dag. Men den manglende dokumentation af staldindretning og driftspraksis betyder, at denne klimaeffekt ikke kan medregnes i den nationale emissionsopgørelse. Når Danmark på bekendtgørelsesniveau ønsker at indføre nye driftsregler med en given klimaeffekt, så forudsætter det, at der etableres et transparent og troværdigt datasystem, som dokumenterer udbredelse af driftspraksis, miljøteknologi mv. Landbrug & Fødevarer ser gerne en dialog om, hvordan klimaeffekter kan opgøres på nationalt niveau, så det sikres, at alle klimaeffekter medregnes i de nationale emissionsopgørelser.

Specifikke kommentarer vedrørende krav om hyppig udslusning for grise

Overgangsordning for igangværende og projekterede projekter

Der skal sikres en overgangsordning for igangværende og projekterede byggeprojekter i forhold til lovens forventede ikrafttræden den 1. januar 2023. En overgangsordning bør etableres, da allerede projekterede og igangsatte projekter ikke uden videre kan ændre i indretning af gyllesystemet uden betydelige økonomiske konsekvenser for projektet. Dette underbygges af, at det fremover forventes, at alle staldsektioner med rørudslusning af gylle indrettes med udslusningshuller, som er forbundet til et spjæld som åbnes når gyllen udsluses (ét spjæld per staldsektion), og at dette spjæld betjenes enten manuelt eller af et automatisk udslusningssystem. Der vil i nye stalde relativt skulle installeres flere udslusningshuller i en staldsektion end ved en traditionel indretning med gyllepropper, som følge af, at afstand fra fjerneste hjørne til udslusningshul skal være kortere ved en lav gyllestand på 10-12 cm end hvis gyllestanden i kummen f.eks. er 30-35 cm. Det vil sige, at et udslusningshul dækker et mindre kummeareal for at sikre en tilstrækkelig tilstrømning af gylle til det enkelte udsugningssted end ved en traditionel indregning med gyllepropper.

Opbakning til forslag om grænse for krav til etablering af automatisk udslusningssystem

Det beskrives i bemærkningerne til lovforslaget, side 6, at "nye stalde bør pålægges krav om, at de skal indrettes med automatiserede udslusningssystemer, hvis de overstiger nærmere fastsatte grænser." Landbrug & Fødevarer støtter de forslåede sigtelinjer for størrelsen af nye staldanlæg svarende til mere end 2.000 stipladser til slagtegrise eller 500 årssøer inkl. smågrise-hold. Herved sikres proportionalitet mellem investerings- og driftsomkostning til et automatisk udslusningssystem og en opnået miljøgevinst.

Tekstafsnittet i bemærkningerne til lovforslaget, side 16, første afsnit bør dog justeres og tilpasses således, at det indholdsmæssigt er i overensstemmelse med andet afsnit side 6 i lovbemærkningerne. Det bør således fremgå på side 16, at nye stalde kun bør pålægges krav om, at de skal indrettes med automatiserede udslusningssystemer, hvis de overstiger nærmere fastsatte grænser og ellers indrettes med manuelt udslusningssystem.

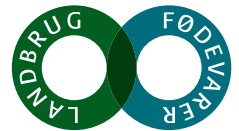
Forslag om præcisering i bemærkningerne til lovforslaget, side 6, anden afsnit, sidste sætning

Her foreslås indsat følgende rettelse, da det bør præciseres, at det alene omfatter eksisterende slagtegrisestalde og at det omfatter staldsystemer, som er indrettet med rørudslusning af gylle:

For eksisterende [slagtegrisestalde indrettet med rørudslusning af gylle](#) ~~svinbrug~~ kan der i stedet stilles krav om ugentligt at foretage manuel udslusning.

Behov for særlige undtagelser vedrørende gyllehøjde

I bemærkningerne til lovforslaget, side 8, sidste afsnit omtales det, at "Bemyndigelsen vil endvidere kunne anvendes til at fastsætte yderligere generelle undtagelser, hvis det eksempelvis vurderes, at

det ikke er teknisk muligt at udsluse hyppigt i særlige staldd typer på grund af manglende gyllemængder i visse perioder”.

Landbrug & Fødevarer bemærker her, at det fremgår af et notat udarbejdet af Aarhus Universitet, at der som minimum skal være en gyllehøje svarende til ca. 10 cm for at kunne opnå en tilfredsstillende vakuumudslusning af gylle. Her er tale om en ekspertvurdering og ikke, at der er gennemført test og forsøg som dokumentation for denne antagelse og vurdering. Der er derfor stor usikkerhed om en gyllehøje på ca. 10 cm er tilstrækkelig i alle situationer, idet en tilfredsstillende tilstrømning af gylle hen imod udslusningshullet afhænger af en række forhold som f.eks. afstand fra fjerneste hjørne og hen til udslusningshullet, gyllens tørstofindhold som kan variere meget og som bl.a. afhænger af om foder tildeles som tør- eller vådfoder, om der anvendes halm som rode- og beskæftigelsesmateriale, samt af hvor meget vaske- og overbrusningsvand der anvendes.

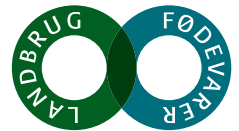
Yderligere vil der være behov for særlige fastsatte undtagelser. I farestien har soen en lille gødningproduktion set i forhold til areal i gødningkummen. Tilsvarende har smågrise en relativ lille gødningproduktion i den første periode efter indsættelse i smågrisestaldene. I de to situationer opnås ikke en tilstrækkelig gyllehøjde til at gyllen generelt kan udsluses hver syvende dag. Her er behov for i bekendtgørelsen at fastsætte særlige regler for, hvor ofte gyllen kan udsluses i nye farestalde, samt hvor mange dage der forventeligt vil gå efter at smågrisene er indsat i nye smågrisestalde førend, at der er opnået en tilstrækkelig gyllehøjde til, at der kan praktiseres hyppig udslusning af gylle.

Dispensationsmulighed for visse staldanlæg der rammes atypisk hårdt

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget side 9, tredje afsnit, at *”Den foreslåede bemyndigelse kan ligeledes anvendes til at fastsætte regler om adgangen til at meddele dispensation.”* Til dette bemærkes det, at visse ældre og typisk mindre staldanlæg til slagtegrise har en indretning, som medfører at disse rammes atypisk hårdt, hvis de skal opfylde kravet om at udsluse gyllen mindst hver syvende dag. At en bedrift rammes atypisk hårdt, bør kunne resultere i en dispensation fra kravet.

Eksempler på staldanlæg der rammes atypisk hårdt:

1. Ældre stalde til slagtegrise hvor gylleproppen er placeret inde i stien. Hvis disse skal praktisere ugentlig udslusning af gylle, vil det dels medføre et stort arbejdsforbrug når landbrugeren fysisk skal ind i stierne blandt grisene mindst hver syvende dag for at trække en gylleprop, samt at landbrugeren udsættes for øget arbejdsmiljøbelastning ved så ofte at skulle ind stierne blandt grisene. I nyere stalde er gyllepropperne typisk placeret i midtergang, hvor der er nemmere adgang til at trække propperne, samt at der typisk trækkes flere propper samtidigt. Det er typisk ældre og mindre stalde, som har gyllepropper placeret inde i stierne, og mange af disse stalde forventes udfaset inden for en kortere årrække.
2. Ældre stalde med forbundne kar. Nogle ældre staldanlæg, som trinvis er ombygget og udbygget, kan være indrettet med en kombination af rørudslusning, linespil og spjældudslusning af gylle. Det betyder, at et staldafsnits udslusningstidspunkt kan være afhængig af andre staldafsnits udslusningstidspunkt, uafhængig af en aktuel gyllestand i pågældende staldafsnit. I sådanne anlæg er det ikke altid muligt at udsluse gyllen uafhængigt af andre staldafsnit som følge af, at staldafsnitenes gyllekummer er forbundne. Det omfatter typisk ældre stalde som forventes udfaset over de kommende år, og at denne indretning med forbundne kar repræsenterer en lille andel af de producerede slagtegrise i Danmark.

Positivt med enkel praksis for dokumentation

I bemærkningerne til lovforslaget, side 11, femte afsnit fremgår det, at *"Der forventes alene at være få administrative omkostninger i tilknytning til et krav om hyppig udslusning, som vil bestå af dokumentation i form af registrering af dato (i eksempelvis en kalender eller logbog), der har været foretaget udslusning."*

Til dette bemærkes det, at erhvervet kun kan støtte op om en praksis med enkel dokumentation i form af registrering af dato i f.eks. en kalender eller logbog. I denne situation er der tale om ugentlige arbejdsrutiner, så hvis det fremgår af en arbejdsplan, at der i staldanlægget praktiseres ugentlig udslusning af gylle, så må det også kunne være tilstrækkelig dokumentation for, at der praktiseres hyppig udslusning af gylle (ugeoversigt med angivelse af hvilke arbejdsprocesser der bliver udført på en given ugedag).

Specifikke kommentarer vedrørende reduktionskrav for kvægsektoren

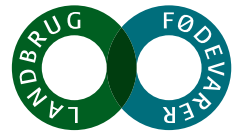
Reduktionskrav for kvæg bør formuleres som et generelt krav

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget side 7, første afsnit, at der er to muligheder for, hvordan man kan sikre reduktionskravet for kvæg på 0,17 mio. ton CO₂e i 2025 og 0,16 mio. ton CO₂e i 2030. Det er formuleret i lovbemærkningerne som *"Med aftalen er det fastslået, at reduktionsmålet enten kan fastsættes som et generelt krav, der kan opnås ved flere forskellige virkemidler, og hvis det ikke er muligt, vil der med virkning fra 2025 blive stillet krav om tilsætning af en højere fedtandel i foderet til konventionelle malkekøer og kvier, da fodring med fedtholdigt foder, som for eksempel rapsfrø eller rapsolie, vil medføre, at udledningen af metan fra kvæget reduceres"*. Det bør her tydeliggøres, at der ikke er tale om et valg mellem to ligestillede løsninger, men om at aftalen har angivet, at der skal indføres et generelt reduktionskrav på kvæg. Først hvis dette ikke bliver muligt at fastsætte, vil aftaleparterne kunne anvende andre metoder. Det er således helt essentielt at understrege, at det i aftaleteksten er gjort klart, at der er tale om et generelt reduktionskrav, som det fremgår af aftaleteksten for Aftalen om grøn omstilling af dansk landbrug på s. 4: *"Der indføres også et generelt reduktionskrav på kvæg svarende til en effekt på 0,17 mio. t. CO₂e i 2025 og 0,16 mio. t. CO₂e i 2030 for at nedbringe udledningen fra husdyrenes fordøjelse. Såfremt det ikke er muligt at fastsætte et generelt reduktionskrav, vil aftaleparterne beslutte andre metoder for at opnå effekten, herunder indførelse af et specifikt krav om en højere fedtandel i foderet til konventionelle malkekøer og kvier i 2025."*

I tilknytning til ovenstående vil Landbrug & Fødevarer gerne opfordre til, at der i implementeringen af et generelt reduktionskrav tages hensyn til, hvordan dette kan gøres på den mest omkostningseffektive måde. Ofte vil det være sådan, at en del af kvægbrugene vil have bedre mulighed for klimareducerende tiltag end andre dele af kvægsektoren. Et reduktionskrav bør således implementeres på en sådan måde, at det er de mest tilgængelige og omkostningseffektive reduktioner, der tages først.

Vigtigt at fastholde fleksibilitet i løsninger for reduktioner i kvægsektoren

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, side 7, første afsnit, at såfremt der ikke kan udformes et generelt reduktionskrav til kvæg, så vil der med virkning fra 2025 blive stillet krav om tilsætning af en højere fedtandel i foderet til konventionelle malkekøer og kvier, da fodring med fedtholdigt foder, som for eksempel rapsfrø eller rapsolie, vil medføre, at udledningen af metan fra kvæget reduceres. Til dette er det vigtigt for Landbrug & Fødevarer at bemærke to ting. Dels at det fremgår i aftaleteksten, som angivet i afsnittet herover, at et krav om højere fedtandel kan være en af de mulige løsninger, som forligsparterne kan vælge at bruge, såfremt man ikke kan lave et generelt reduktionskrav. Det er vigtigt, at man fastholder den fleksibilitet i løsninger, som aftaleteksten har for

øje for at sikre de bedste og mest effektive reduktioner af drivhusgasser fra kvæg. Dernæst er det vigtigt, at såfremt man ender med et krav om højere fedtandel fra foderet, at det sikres, at fedtet kommer fra en så bæredygtig kilde som muligt. Såfremt der kommer et krav om højere andel af fedt i foderet, så vil man kunne risikere, at den øgede fedtration kommer fra palmeolie- eller fedt. Dette skyldes både tilgængelighed og pris fra andre fedtkilder. Udfordringen kan dog blive, at man ender med at skulle importere fedtkilder, som skaber en øget drivhusgasudledning på globalt plan.

De erhvervsøkonomiske omkostninger for kvægsektoren er potentielt højere end estimeret

I forhold til de estimerede omkostninger for erhvervet har SEGES estimeret de økonomiske omkostninger til at ligge et sted mellem 145-210 mio. kr. per år for køerne og 65-85 mio. kr. per år for kvierne. Der er endvidere indikationer på ydelsestab ved brug af høje mængder af rapsfedt i foderet, hvilket kan forøge de erhvervsøkonomiske omkostninger markant. Vi vil derfor kraftigt opfordre til, at ydelsestab og fedtfodring undersøges nærmere.

Landbrug & Fødevarer står naturligvis til rådighed for yderligere drøftelse af ovenstående.

Med venlig hilsen

Julie Rose Bang
Miljøpolitisk Konsulent

Miljø & Bæredygtighed

M +45 2345 0711
E jrba@if.dk

Miljøministeriet

ATT: mim@mim.dk

Cc: kapie@mim.dk

■ SEKRETARIAT
Karetmagervej 9
7000 Fredericia
Tlf. 7023 1114
Fax 7023 1128
CVR 13900949
ldm@maelkeproducenter.dk
www.maelkeproducenter.dk

Fredericia den 22. August 2022

**Vedr.: Forslag til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.
(Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) - Høringsvar**

Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter har følgende bemærkninger til den foreslåede lovændring omkring drivhusgasser fra husdyrholdet:

I §1 stk.1 (kommende §35) står der at man endnu ikke har bestemt hvilke typer af anlæg, der skal være omfattet af reglerne om reduktion i udledning af drivhusgasser. I de tilknyttede bemærkninger er det anført at reduktionsmålet kan fastsættes om et generelt krav, der nås via forskellige virkemidler – og er det ikke muligt, vil der blive stillet krav om højere fedtandel i foderet til de konventionelle malkekøer og kvier, eksempelvis via rapsfrø eller -olie, fra 2025.

-Det er yderst betænkeligt at man endnu ikke har fastlagt hvilke typer af anlæg, der er omfattet og hvilke typer der ikke er. Det fremstår som tilfældighedernes spil, og det skaber i den grad utryghed hos både nuværende og kommende fødevarerproducenter. Det sætter en solid stopper for generationsskifter og nye stalde, der jo skal følge nye regler, men når reglerne ikke er fastlagt, er det jo mere end svært at indrette sig efter.

-Det rejser også spørgsmålet om hvordan man vil/kan måle udledningen, eller den reducerede udledning, så præcist at det er relevant og praktiserbart på den enkelte bedrift – og således at det giver et retvisende billede. Og hvordan kontrolleres/sikres/vides det om man opnår den ønskede virkning per bedrift, per driftsgren, og på hele erhvervet.

Som mælkeproducenter og landmænd virker det som om man har gjort regning uden vært, bort set fra at det er landmændene der kommer til at mærke det, når det både kan få effekt via nye miljøgodkendelser, og generelle krav.

-I det hele taget finder foreningen det yderst problematisk at der lægges op til at der kan efterreguleres i vidt omfang i forhold til både drift og driftsbygninger. Staldbyggerier til kvæg skal holde i 30 år, og det er derfor ikke muligt at efterrationalisere og lave mulighed for eksempelvis hyppig udslusning eller andre tiltag, der kræver bygningsændringer. Foreningen finder det også særdeles problematisk at man muliggør at landbruget ifølge disse regler kan pålægges alle tænkelige ændringer.

-Med hensyn til virkemidlerne er der ikke mange, der er rettet mod enterisk metan, som er tilgængelige på det danske marked endnu. Der er peget på rapsfrø og -olie som alternativt virkemiddel. Priserne er høje i øjeblikket, hvordan vil man forvente at kan sikres at landmændene stadig har råd til at købe når den forøgede efterspørgsel slår igennem med højere priser i markedet?

- De omkostninger der er angivet i bemærkningerne til lovændringen for tilsætning af foderfedt til rationen, virker til at være lavt sat. Man foreslår raps som fedtkilde og som tidligere påpeget er der risiko for at øget efterspørgsel presser priserne i vejret, og rapsolie anvendes også i vid udstrækning i humanernæring.

Fedt- og olieprodukter, vil som følge af deres energiindhold være i direkte konkurrence med energiefberspørgsel, hvorfor prisen må imødeses at være noget højere end den, der opereres med i beregningseksemplerne.

- Et andet problem i forhold til at hæve fedtindholdet i rationen er at rapsfrø har et noget højere indhold af fosfor end andre proteinfodermidler som eksempelvis soja. I nogle kvægbedrifters miljøgodkendelse er det et vilkår at fosforindholdet i gødning/gylle ikke overskrider bestemte niveauer. Der er et fosforloft. Det ses også i bedriftenes foderplaner hvor fosforindholdet skal være under en vis mængde per kg tørstof. Vælger bedriften at anvende alternative fedtkilder som eksempelvis palmefedt, giver det også problemer i forhold til afskovning og biodiversitet der hvor palmerne vokser. Alternativt bør man sikre at bedriftenes miljøgodkendelser udvides i forhold til øget anvendelse af raps i fodrationen.

- Et højt niveau af raps og rapsprodukter i køernes fodration giver udfordringer i forhold til at man har pålagt kvægbedrifter et fosforloft på 30 kg per ha. Fodrer man med eksempelvis 22 kg tørstof per årsko per dag, vil det kræve at næsten 2,9 kg knuste, eller valsede rapsfrø for at opnå en tildeling på 63 g råfedt/kg tørstof i rationen. Råfedtmængden er fundet i forsøg, der ser på reduktion af metan fra køer fordøjelse.

Fosforindholdet i det ekstra raps, der skal tildeles, kan med 7,6 g P/kg tørstof i de ca. 2,9 kg raps-tørstof, give en ekstra tilførsel af P på 21,5 g per ko/dag. I en besætning på 200 årskøer giver det cirka 1570 kg P på et år, og hvis fosforloftet allerede er nået på bedriften, svarer det til at landmanden skal ud at finde 52 ha mere jord, når loftet er på 30 kg/ha. Hertil kommer at kvierne også skal tildeles raps af hensyn til reduktion af metanudledningen.

- De krav der stilles til øgede tildelinger af fedt i køer og kviers fodration vil de facto være en kvælning af produktionen uden nødvendige tilretninger i miljøgodkendelserne.

Med venlig hilsen

På Landsforeningen af Danske Mælkeproducenters vegne,

Lone Vestergaard

Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

(Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold)

Ekstern høring fra den 24. juni til den 25. august 2022	
1.	Biogas Danmark
2.	Danske Regioner
3.	Forbrugerrådet Tænk
4.	KL – Kommunernes Landsforening
5.	Landbrug&Fødevarer
6.	Landsforeningen Danske Mælkeproducenter

Miljøministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K
Att.: mim@mim.dk

Biogas Danmark
Axeltorv 3
1609 København V

25. august 2022

Høring af udkast til ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Miljøministeriet har udsendt ovennævnte lovudkast i høring, j. nr. 2021-914 vedrørende reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold.

Biogas Danmark hilser lovforslaget velkomment som virkemiddel til at mindske klimapåvirkningen fra husdyrbruget og til udmøntning af Landbrugsaftalen af 4. oktober 2021, herunder gennem hyppig udslusning af gylle.

Biogasbranchen har selv sat fokus på effekten af hyppig udslusning og et rådgivningsprojekt gennemført af Landbrugsstyrelsen med deltagelse af ca. 30 biogasanlæg og 400 leverandører af svinegylle har dokumenteret der er et betydeligt potentiale gennem hyppig udslusning. Biogas Danmark kan derfor støtte op om krav om hyppig udslusning i eksisterende slagtesvinestalde og alle nye svinestalde fra 1. januar 2023.

Kombinationen af hyppig udslusning og afgangning af gyllen i biogasanlæg er et særdeles effektivt dobbelt klimavirkemiddel, som både reducerer metanudledningen i landbruget og reducerer CO₂-udslippet når biogassen erstatter fossil energi. Effekten er langt større end staldforsuring, som umuliggør nyttiggørelsen af gyllen i biogasanlæg og at landbrugets ressourcer dermed kan bidrage til den grønne omstilling og specielt bidrage til at det danske gasforbrug kan dækkes med biogas, hvilket mindsker afhængigheden af importeret naturgas.

Biogas Danmark skal afslutningsvist påpege, at det er vigtigt det sikres, at den hyppige udslusning – og specielt kombineret med afgangning af gyllen i biogasanlæg – dokumenteres og indgår i Danmarks nationale klimaopgørelser.

Med venlig hilsen

Bruno Sander Nielsen
27245967
bsn@biogas.dk

C.c.: kapie@mim.dk

Til: Miljøministeriets Departement (mim@mim.dk)
Cc: Katrine Elkjær (kapie@mim.dk)
Fra: Bente Villumsen (BVI@regioner.dk)
Titel: SV: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold)
E-mailtitel: SV: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) (MIM Id nr.: 238875)
Sendt: 08-07-2022 11:51

Til Miljøministeriet

Tak for den modtagne høring. Danske Regioner har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Bente Villumsen

Enhedschef | Videncenter for Miljø og Ressourcer

Danske Regioner | Dampfærgevej 22 | 2100 København Ø

M 2399 2372 | E bvi@regioner.dk

Officiel post bedes sendt til regioner@regioner.dk

Fra: Katrine Elkjær <kapie@mim.dk>

Sendt: 24. juni 2022 16:25

Emne: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) (MIM Id nr.: 238875)

Til høringsparter

Hermed sendes udkast til lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) i høring.

Høringsfristen er torsdag den 25. august 2022.

Hørings svar kan sendes til mim@mim.dk med kopi til kapie@mim.dk

Dokumenterne kan også findes på Høringsportalen her: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/66565>

Venlig hilsen

Katrine Elkjær

Specialkonsulent | Bæredygtigt Miljø og Produktion

+45 29 32 48 84 | kapie@mim.dk

Miljøministeriet

Departementet | Slotsholmsgade 12 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk

[Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#) | [Privatlivspolitik](#)

| Slotsholmsgade 12 | DK 1216 København K | Tlf. +45 38 142 142 | mfvm@mfvm.dk | www.mfvm.dk

---

Til: Miljøministeriets Departement (mim@mim.dk)
Cc: Katrine Elkjær (kapie@mim.dk)
Fra: Pia Saxild (PS@fbr.dk)
Titel: SV: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold)
E-mailtitel: SV: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) (MIM Id nr.: 238875)
Sendt: 24-08-2022 16:56

Forbrugerrådet Tænk vurderer, at denne konkrete høring ligger uden for vores for tiden prioriterede arbejdsområder og vil derfor undlade at forholde os hertil. Forbrugerrådet Tænk kan således ikke tages til indtægt for at støtte forslaget eller for at gøre det modsatte. For en god ordens skyld skal det understreges, at Forbrugerrådet Tænk stadig er interesseret i at modtage høringer inden for området.

Med venlig hilsen

Vibeke Myrtue Jensen

POLITISK RÅDGIVER

T +45 7741 7731

W taenk.dk

Forbrugerrådet Tænk

Ryesgade 3A, 2. th. | 2200 Kbh. N

Fra: Katrine Elkjær [<mailto:kapie@mim.dk>]

Sendt: 24. juni 2022 16:25

Emne: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) (MIM Id nr.: 238875)

Til høringsparter

Hermed sendes udkast til lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) i høring.

Høringsfristen er torsdag den 25. august 2022.

Hørings svar kan sendes til mim@mim.dk med kopi til kapie@mim.dk

Dokumenterne kan også findes på Høringsportalen her: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/66565>

Venlig hilsen

Katrine Elkjær

Specialkonsulent | Bæredygtigt Miljø og Produktion
+45 29 32 48 84 | kapie@mim.dk

Miljøministeriet

Departementet | Slotsholmsgade 12 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk
[Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#) | [Privatlivspolitik](#)
| Slotsholmsgade 12 | DK 1216 København K | Tlf. +45 38 142 142 | mfvm@mfvm.dk | www.mfvm.dk

KL's hørings svar til høring af Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold)

Miljøministeriet har sendt udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. i høring den 24. juni 2022. KL takker for muligheden for at komme med kommentarer til udkastet til lovforslaget.

Det har ikke været muligt for KL at foretage en politisk behandling af høringssvaret inden for høringsfristen. Derfor tages der forbehold for den efterfølgende politiske behandling af høringssvaret.

Indledning

KL bakker fuldt ud op om det danske klimamål om at reducere udledningen af CO₂ med 70 procent inden 2030 – og klima er højt på dagsordenen i de danske kommuner. Stort set alle kommuner er med i det såkaldte DK2020-samarbejde, hvor kommunerne har forpligtiget sig til at udarbejde klimahandlingsplaner, der lever op til Parisaftalens målsætninger. Klimaplanerne har fokus på alle sektorer inden for kommunernes geografiske områder, herunder også landbrugssektoren. KL hilser alle typer af politiske initiativer, der kan bidrage til dette arbejde, meget velkommen.

Generelle bemærkninger

Overordnet set mener KL, at det er en god løsning at inkorporere reduktionskravene til erhvervsmæssige dyrehold som generel lovgivning, og at Miljøstyrelsen skal udarbejde nogle forslag til vilkår for ensartet sagsbehandling. Umiddelbart er det KL's vurdering, at der er gode muligheder for at indføre mange af reduktionskravene som generelle regler. KL er enige i, at det er at foretrække, hvor det kan lade sig gøre. På den måde opnås bedre dokumentationsmuligheder ift. reduktionseffekten, mindre træghed ift. implementeringsprocessen og større ensartethed på tværs af landet og kommunerne.

Det er KL's vurdering, at det er afgørende for landbrugets mulighed for at nå i mål med den forventede reduktion i drivhusgasudledningen i forhold til erhvervsmæssige dyrehold (GHG – metan, CO₂, lattergas), at reglerne er klare, at de er lette at implementere i praksis, og at det er let at dokumentere. Overholdelse af reglerne kan blandt andet sikres ved tilsyn, men der kan også være behov for andre redskaber. Efter KL's vurdering kan den foreslåede ændring i lovgivningen ikke overholde principperne for digitaliseringsklar lovgivning, hvis man alene baserer det på tilsyn. KL finder derfor, at man ligeledes bør se på mulighederne for en større grad af egenkontrol og dokumentation. Det kan eksempelvis ske via et digitalt system og udmøntes via en strategi for det digitale tilsynsarbejde med kobling til kommunens miljøsystemer.

Dato: 25. august 2022

Sags ID: SAG-2022-03538
Dok. ID: 3245653

E-mail: MRHA@kl.dk
Direkte: 3370 3868

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 3

Generelt set mener KL, at kommunerne fremadrettet i højere grad skal basere deres tilsynsaktivitet på landbrugsområdet på landbrugets egenkontroller (ikke kun for IE-brugene). Det vil give kommunerne bedre mulighed for at målrette deres tilsynsindsats klogt og databaseret. Disse egenkontroller kunne eventuelt være baseret på egenkontroller, IOT og fotodokumentation. Til brug for inspiration hertil vil KL henvise til 'Kommunernes digitaliseringspolitik – Gentænk Velfærden' fra maj 2022.

Endelig vil KL bemærke, at KL forventer, at indførelse af reduktionskravene for erhvervsmæssige dyrehold vil have økonomiske konsekvenser for husdyrbrugene, herunder især de eksisterende mindre brug, ligesom det vil medføre ekstraopgaver i kommunerne. Denne omkostning vil blive forstærket for både husdyrbrugerne og kommunerne, hvis de skal søge en miljøtilladelse for at kunne gennemføre de nødvendige tiltag. KL forventer, at det vil blive afklaret i det sædvanlige DUT-arbejde, hvordan kommunerne skal kompenseres for det ekstra arbejde, som kommunerne vil skulle udføre som følge af de konkrete reduktionskrav og reglerne herfor.

Uddybende bemærkninger

Behov for klare rammer

Hvis man vil lade nogle konkrete krav indgå som vilkår i miljøgodkendelse via husdyrbruglovens §27 stk. 1, bør der være klare rammer og forslag til vilkår, frister og kriterier for dispensation indbygget i lovgivningen.

Indføjelser af og præcisering af klima

Man kan overveje, om Husdyrbruglovens formålsbestemmelse bør suppleres med ordet klima. I dag er loven formuleret således: "§ 1. Loven skal medvirke til at værne om natur, miljø og landskab, så udviklingen af husdyrproduktionen og anvendelsen af gødning kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet." KL foreslår, at ordet "klima" indføjes efter "miljø".

Samtidig er der ikke i udkastet til en ny § 35 eller andet sted i husdyrbrugloven nærmere defineret, hvilke gasser der er tale om, når der refereres til klimagasser. Dette bør indarbejdes, således at der er konsensus omkring de gasser, som reguleres med bemyndigelsen.

Afklaring af påvirkning ift. øvrig regulering

KL mener, at det bør belyses, hvordan et generelt krav om hyppig udslusning vil påvirke de allerede stillede krav i tilladelser og godkendelser. Eksempelvis om et vilkår i en godkendelse om automatisk logning vil blive "overroulet" af et generelt vilkår om manuel logbog. Det er kommunernes erfaring, at automatisk logning er at foretrække i forhold til en kontrolsituation.

I forhold til bemyndigelsen, som vedrører kvæg, er det vanskeligt for kommunerne at vurdere, hvilke konsekvenser dette vil have, da det er formuleret vagt i høringsmaterialet. Med det foreslåede stk. 2, 3. pkt. vil der kunne fastsættes forskellige krav om vilkår til forskellige slags erhvervsmæssige dyrehold. Der er nævnt svinebrug og kvægbrug i notatet. Det er dog ikke nævnt, om der vil være forskel på kravene afhængig af husdyrbrugets størrelse, og om husdyrbruget er et IE-husdyrbrug eller ej.

Afklaring af rammerne for tilsyn med tilsætningen af fedt i kvægfoder for udegående dyr

Dato: 25. august 2022

Sags ID: SAG-2022-03538
Dok. ID: 3245653

E-mail: MRHA@kl.dk
Direkte: 3370 3868

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 3

KL mener, at der skal være klare rammer for kommunernes tilsynsopgave. Derfor foreslår KL, at Miljøstyrelsen i forbindelse med fastsættelsen af forslag til vilkår og/eller generel lovgivning tager stilling til, hvordan kommunen kan føre tilsyn med tilsætningen af fedt i kvægfoder for udegående dyr.

I er meget velkomne til at vende tilbage til KL, hvis I ønsker uddybning, konkretisering eller dialog på baggrund af KL's hørings svar.

Med venlig hilsen

Maria Ramsgaard Hansen
Chefkonsulent, Center for Klima og Erhverv
KL

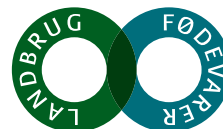
Dato: 25. august 2022

Sags ID: SAG-2022-03538
Dok. ID: 3245653

E-mail: MRHA@kl.dk
Direkte: 3370 3868

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 3 af 3

Miljøministeriet
Bæredygtigt Miljø og Produktion

mim@mim.dk

cc: kapie@mim.dk

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Høringssvar fra Landbrug & Fødevarer vedr. udkast til ændring af husdyrbrugloven (J.nr. 2021-914)

Miljøministeriet har den 22. juni 2022 sendt udkast til ændring af husdyrbrugloven i høring. Ændringen omfatter nye bemyndigelser til ministeren til at fastsætte regler for reduktion af drivhusgasser fra husdyrhold i landbruget.

Forslaget vedrører alene bestemmelser i loven, der vedrører implementeringen af Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug. Landbrug & Fødevarer vil derfor i nærværende høringssvar kun kommentere på denne del.

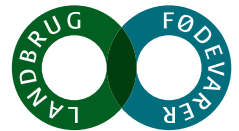
Generelle bemærkninger til høringsmaterialet

Med revideringen af loven gives der mulighed for at implementere to af de tiltag, der i Aftalen om grøn omstilling af dansk landbruget blev vedtaget - henholdsvis et generelt reduktionskrav til kvæg og et krav om hyppig udslusning. Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at der ved udmøntningen af disse, såvel som eventuelle nye tiltag, er fokus på fleksibilitet og med øje for, at der løbende kommer nye og endnu mere effektive tiltag, der kan reducere udledningen af drivhusgasser i den animalske produktion. I forhold til kvæg understreges vigtigheden af det forhold, at reduktionskravet i Aftalen om grøn omstilling af dansk landbrug er udformet som et generelt reduktionskrav, hvilket skal afspejles i lovbemærkningerne. Landbrug & Fødevarer vil herudover gerne påpege vigtigheden af, at der ikke indføres nye krav og regler uden nye politiske aftaler eller accept fra forligskredsen.

Landbrug & Fødevarer noterer sig, at høringsmaterialet lægger vægt på vigtigheden af, at landbruget skal udvikles frem for afvikles. Derfor er det også essentielt, at alle nye tiltag grundigt undersøges for, hvilke økonomiske konsekvenser nye krav og regler vil have for erhvervet. Således hæfter Landbrug & Fødevarer sig også ved, at Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering ikke på nuværende tidspunkt kan vurdere de samlede administrative konsekvenser for erhvervslivet, men at dette vil ske ved udmøntningen af de enkelte bekendtgørelser. Landbrug & Fødevarer opfordrer kraftigt til, at der ved udmøntning af bekendtgørelser er stort fokus på at tiltag udmøntes med hensyn til at minimere de økonomiske konsekvenser – herunder til dokumentation og kontrol. Generelt er der usikkerhed om, hvordan kravene fremover skal implementeres og det fremgår også af lovbemærkningerne, at krav enten implementeres som generelle krav eller som vilkår i de enkelte godkendelser. Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at ministeriet finder den mest optimale implementering i dialog med erhvervet.

Det er derudover helt essentielt, at en given klimaeffekt kan medregnes i den nationale emissionsopgørelse. På nuværende tidspunkt er der i Danmark ikke etableret et system, som dokumenterer driftspraksis samt udbredelse af staldindretning og miljøteknologier. Derfor kan en givet klima- og miljøeffekt reelt ikke medregnes i de nationale emissionsopgørelser. Eksempelvis

vurderes det, at 40-50 pct. af søerne i løbe- og drægtighedsperioden i dag går i stalde indrettet med linespil, hvor gødning udtrækkes dagligt eller hver 2-3 dag. Men den manglende dokumentation af staldindretning og driftspraksis betyder, at denne klimaeffekt ikke kan medregnes i den nationale emissionsopgørelse. Når Danmark på bekendtgørelsesniveau ønsker at indføre nye driftsregler med en given klimaeffekt, så forudsætter det, at der etableres et transparent og troværdigt datasystem, som dokumenterer udbredelse af driftspraksis, miljøteknologi mv. Landbrug & Fødevarer ser gerne en dialog om, hvordan klimaeffekter kan opgøres på nationalt niveau, så det sikres, at alle klimaeffekter medregnes i de nationale emissionsopgørelser.

Specifikke kommentarer vedrørende krav om hyppig udslusning for grise

Overgangsordning for igangværende og projekterede projekter

Der skal sikres en overgangsordning for igangværende og projekterede byggeprojekter i forhold til lovens forventede ikrafttræden den 1. januar 2023. En overgangsordning bør etableres, da allerede projekterede og igangsatte projekter ikke uden videre kan ændre i indretning af gyllesystemet uden betydelige økonomiske konsekvenser for projektet. Dette underbygges af, at det fremover forventes, at alle staldsektioner med rørudslusning af gylle indrettes med udslusningshuller, som er forbundet til et spjæld som åbnes når gyllen udsluses (ét spjæld per staldsektion), og at dette spjæld betjenes enten manuelt eller af et automatisk udslusningssystem. Der vil i nye stalde relativt skulle installeres flere udslusningshuller i en staldsektion end ved en traditionel indretning med gyllepropper, som følge af, at afstand fra fjerneste hjørne til udslusningshul skal være kortere ved en lav gyllestand på 10-12 cm end hvis gyllestanden i kummen f.eks. er 30-35 cm. Det vil sige, at et udslusningshul dækker et mindre kummeareal for at sikre en tilstrækkelig tilstrømning af gylle til det enkelte udsugningssted end ved en traditionel indregning med gyllepropper.

Opbakning til forslag om grænse for krav til etablering af automatisk udslusningssystem

Det beskrives i bemærkningerne til lovforslaget, side 6, at "nye stalde bør pålægges krav om, at de skal indrettes med automatiserede udslusningssystemer, hvis de overstiger nærmere fastsatte grænser." Landbrug & Fødevarer støtter de forslåede sigtelinjer for størrelsen af nye staldanlæg svarende til mere end 2.000 stipladser til slagtegrise eller 500 årssøer inkl. smågrise-hold. Herved sikres proportionalitet mellem investerings- og driftsomkostning til et automatisk udslusningssystem og en opnået miljøgevinst.

Tekstafsnittet i bemærkningerne til lovforslaget, side 16, første afsnit bør dog justeres og tilpasses således, at det indholdsmæssigt er i overensstemmelse med andet afsnit side 6 i lovbemærkningerne. Det bør således fremgå på side 16, at nye stalde kun bør pålægges krav om, at de skal indrettes med automatiserede udslusningssystemer, hvis de overstiger nærmere fastsatte grænser og ellers indrettes med manuelt udslusningssystem.

Forslag om præcisering i bemærkningerne til lovforslaget, side 6, anden afsnit, sidste sætning

Her foreslås indsat følgende rettelse, da det bør præciseres, at det alene omfatter eksisterende slagtegrisestalde og at det omfatter staldsystemer, som er indrettet med rørudslusning af gylle:

For eksisterende [slagtegrisestalde indrettet med rørudslusning af gylle](#) ~~svinbrug~~ kan der i stedet stilles krav om ugentligt at foretage manuel udslusning.

Behov for særlige undtagelser vedrørende gyllehøjde

I bemærkningerne til lovforslaget, side 8, sidste afsnit omtales det, at "Bemyndigelsen vil endvidere kunne anvendes til at fastsætte yderligere generelle undtagelser, hvis det eksempelvis vurderes, at

det ikke er teknisk muligt at udsluse hyppigt i særlige staldd typer på grund af manglende gyllemængder i visse perioder”.

Landbrug & Fødevarer bemærker her, at det fremgår af et notat udarbejdet af Aarhus Universitet, at der som minimum skal være en gyllehøje svarende til ca. 10 cm for at kunne opnå en tilfredsstillende vakuumudslusning af gylle. Her er tale om en ekspertvurdering og ikke, at der er gennemført test og forsøg som dokumentation for denne antagelse og vurdering. Der er derfor stor usikkerhed om en gyllehøje på ca. 10 cm er tilstrækkelig i alle situationer, idet en tilfredsstillende tilstrømning af gylle hen imod udslusningshullet afhænger af en række forhold som f.eks. afstand fra fjerneste hjørne og hen til udslusningshullet, gyllens tørstofindhold som kan variere meget og som bl.a. afhænger af om foder tildeles som tør- eller vådfoder, om der anvendes halm som rode- og beskæftigelsesmateriale, samt af hvor meget vaske- og overbrusningsvand der anvendes.

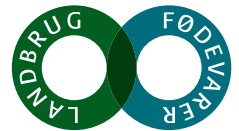
Yderligere vil der være behov for særlige fastsatte undtagelser. I farestien har soen en lille gødningsproduktion set i forhold til areal i gødningskummen. Tilsvarende har smågrise en relativ lille gødningsproduktion i den første periode efter indsættelse i smågrisestaldene. I de to situationer opnås ikke en tilstrækkelig gyllehøjde til at gyllen generelt kan udsluses hver syvende dag. Her er behov for i bekendtgørelsen at fastsætte særlige regler for, hvor ofte gyllen kan udsluses i nye farestalde, samt hvor mange dage der forventeligt vil gå efter at smågrisene er indsat i nye smågrisestalde førend, at der er opnået en tilstrækkelig gyllehøjde til, at der kan praktiseres hyppig udslusning af gylle.

Dispensationsmulighed for visse staldanlæg der rammes atypisk hårdt

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget side 9, tredje afsnit, at *”Den foreslåede bemyndigelse kan ligeledes anvendes til at fastsætte regler om adgangen til at meddele dispensation.”* Til dette bemærkes det, at visse ældre og typisk mindre staldanlæg til slagtegrise har en indretning, som medfører at disse rammes atypisk hårdt, hvis de skal opfylde kravet om at udsluse gyllen mindst hver syvende dag. At en bedrift rammes atypisk hårdt, bør kunne resultere i en dispensation fra kravet.

Eksempler på staldanlæg der rammes atypisk hårdt:

1. Ældre stalde til slagtegrise hvor gylleproppen er placeret inde i stien. Hvis disse skal praktisere ugentlig udslusning af gylle, vil det dels medføre et stort arbejdsforbrug når landbrugeren fysisk skal ind i stierne blandt grisene mindst hver syvende dag for at trække en gylleprop, samt at landbrugeren udsættes for øget arbejdsmiljøbelastning ved så ofte at skulle ind stierne blandt grisene. I nyere stalde er gyllepropperne typisk placeret i midtergang, hvor der er nemmere adgang til at trække propperne, samt at der typisk trækkes flere propper samtidigt. Det er typisk ældre og mindre stalde, som har gyllepropper placeret inde i stierne, og mange af disse stalde forventes udfaset inden for en kortere årrække.
2. Ældre stalde med forbundne kar. Nogle ældre staldanlæg, som trinvis er ombygget og udbygget, kan være indrettet med en kombination af rørudslusning, linespil og spjældudslusning af gylle. Det betyder, at et staldafsnits udslusningstidspunkt kan være afhængig af andre staldafsnits udslusningstidspunkt, uafhængig af en aktuel gyllestand i pågældende staldafsnit. I sådanne anlæg er det ikke altid muligt at udsluse gyllen uafhængigt af andre staldafsnit som følge af, at staldafsniternes gyllekummer er forbundne. Det omfatter typisk ældre stalde som forventes udfaset over de kommende år, og at denne indretning med forbundne kar repræsenterer en lille andel af de producerede slagtegrise i Danmark.

Positivt med enkel praksis for dokumentation

I bemærkningerne til lovforslaget, side 11, femte afsnit fremgår det, at *"Der forventes alene at være få administrative omkostninger i tilknytning til et krav om hyppig udslusning, som vil bestå af dokumentation i form af registrering af dato (i eksempelvis en kalender eller logbog), der har været foretaget udslusning."*

Til dette bemærkes det, at erhvervet kun kan støtte op om en praksis med enkel dokumentation i form af registrering af dato i f.eks. en kalender eller logbog. I denne situation er der tale om ugentlige arbejdsrutiner, så hvis det fremgår af en arbejdsplan, at der i staldanlægget praktiseres ugentlig udslusning af gylle, så må det også kunne være tilstrækkelig dokumentation for, at der praktiseres hyppig udslusning af gylle (ugeoversigt med angivelse af hvilke arbejdsprocesser der bliver udført på en given ugedag).

Specifikke kommentarer vedrørende reduktionskrav for kvægsektoren

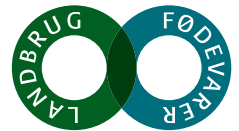
Reduktionskrav for kvæg bør formuleres som et generelt krav

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget side 7, første afsnit, at der er to muligheder for, hvordan man kan sikre reduktionskravet for kvæg på 0,17 mio. ton CO₂e i 2025 og 0,16 mio. ton CO₂e i 2030. Det er formuleret i lovbemærkningerne som *"Med aftalen er det fastslået, at reduktionsmålet enten kan fastsættes som et generelt krav, der kan opnås ved flere forskellige virkemidler, og hvis det ikke er muligt, vil der med virkning fra 2025 blive stillet krav om tilsætning af en højere fedtandel i foderet til konventionelle malkekøer og kvier, da fodring med fedtholdigt foder, som for eksempel rapsfrø eller rapsolie, vil medføre, at udledningen af metan fra kvæget reduceres"*. Det bør her tydeliggøres, at der ikke er tale om et valg mellem to ligestillede løsninger, men om at aftalen har angivet, at der skal indføres et generelt reduktionskrav på kvæg. Først hvis dette ikke bliver muligt at fastsætte, vil aftaleparterne kunne anvende andre metoder. Det er således helt essentielt at understrege, at det i aftaleteksten er gjort klart, at der er tale om et generelt reduktionskrav, som det fremgår af aftaleteksten for Aftalen om grøn omstilling af dansk landbrug på s. 4: *"Der indføres også et generelt reduktionskrav på kvæg svarende til en effekt på 0,17 mio. t. CO₂e i 2025 og 0,16 mio. t. CO₂e i 2030 for at nedbringe udledningen fra husdyrenes fordøjelse. Såfremt det ikke er muligt at fastsætte et generelt reduktionskrav, vil aftaleparterne beslutte andre metoder for at opnå effekten, herunder indførelse af et specifikt krav om en højere fedtandel i foderet til konventionelle malkekøer og kvier i 2025."*

I tilknytning til ovenstående vil Landbrug & Fødevarer gerne opfordre til, at der i implementeringen af et generelt reduktionskrav tages hensyn til, hvordan dette kan gøres på den mest omkostningseffektive måde. Ofte vil det være sådan, at en del af kvægbrugene vil have bedre mulighed for klimareducerende tiltag end andre dele af kvægsektoren. Et reduktionskrav bør således implementeres på en sådan måde, at det er de mest tilgængelige og omkostningseffektive reduktioner, der tages først.

Vigtigt at fastholde fleksibilitet i løsninger for reduktioner i kvægsektoren

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, side 7, første afsnit, at såfremt der ikke kan udformes et generelt reduktionskrav til kvæg, så vil der med virkning fra 2025 blive stillet krav om tilsætning af en højere fedtandel i foderet til konventionelle malkekøer og kvier, da fodring med fedtholdigt foder, som for eksempel rapsfrø eller rapsolie, vil medføre, at udledningen af metan fra kvæget reduceres. Til dette er det vigtigt for Landbrug & Fødevarer at bemærke to ting. Dels at det fremgår i aftaleteksten, som angivet i afsnittet herover, at et krav om højere fedtandel kan være en af de mulige løsninger, som forligsparterne kan vælge at bruge, såfremt man ikke kan lave et generelt reduktionskrav. Det er vigtigt, at man fastholder den fleksibilitet i løsninger, som aftaleteksten har for

øje for at sikre de bedste og mest effektive reduktioner af drivhusgasser fra kvæg. Dernæst er det vigtigt, at såfremt man ender med et krav om højere fedtandel fra foderet, at det sikres, at fedtet kommer fra en så bæredygtig kilde som muligt. Såfremt der kommer et krav om højere andel af fedt i foderet, så vil man kunne risikere, at den øgede fedtration kommer fra palmeolie- eller fedt. Dette skyldes både tilgængelighed og pris fra andre fedtkilder. Udfordringen kan dog blive, at man ender med at skulle importere fedtkilder, som skaber en øget drivhusgasudledning på globalt plan.

De erhvervsøkonomiske omkostninger for kvægsektoren er potentielt højere end estimeret

I forhold til de estimerede omkostninger for erhvervet har SEGES estimeret de økonomiske omkostninger til at ligge et sted mellem 145-210 mio. kr. per år for køerne og 65-85 mio. kr. per år for kvierne. Der er endvidere indikationer på ydelsestab ved brug af høje mængder af rapsfedt i foderet, hvilket kan forøge de erhvervsøkonomiske omkostninger markant. Vi vil derfor kraftigt opfordre til, at ydelsestab og fedtfodring undersøges nærmere.

Landbrug & Fødevarer står naturligvis til rådighed for yderligere drøftelse af ovenstående.

Med venlig hilsen

Julie Rose Bang
Miljøpolitisk Konsulent

Miljø & Bæredygtighed

M +45 2345 0711
E jrba@if.dk

Miljøministeriet

ATT: mim@mim.dk

Cc: kapie@mim.dk

■ SEKRETARIAT
Kæretmagervej 9
7000 Fredericia
Tlf. 7023 1114
Fax 7023 1128
CVR 13900949
ldm@maelkeproducenter.dk
www.maelkeproducenter.dk

Fredericia den 22. August 2022

**Vedr.: Forslag til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.
(Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) - Høringsvar**

Landsforeningen af Danske Mælkeproducenter har følgende bemærkninger til den foreslåede lovændring omkring drivhusgasser fra husdyrholdet:

I §1 stk.1 (kommende §35) står der at man endnu ikke har bestemt hvilke typer af anlæg, der skal være omfattet af reglerne om reduktion i udledning af drivhusgasser. I de tilknyttede bemærkninger er det anført at reduktionsmålet kan fastsættes om et generelt krav, der nås via forskellige virkemidler – og er det ikke muligt, vil der blive stillet krav om højere fedtandel i foderet til de konventionelle malkekøer og kvier, eksempelvis via rapsfrø eller -olie, fra 2025.

-Det er yderst betænkeligt at man endnu ikke har fastlagt hvilke typer af anlæg, der er omfattet og hvilke typer der ikke er. Det fremstår som tilfældighedernes spil, og det skaber i den grad utryghed hos både nuværende og kommende fødevarerproducenter. Det sætter en solid stopper for generationsskifter og nye stalde, der jo skal følge nye regler, men når reglerne ikke er fastlagt, er det jo mere end svært at indrette sig efter.

-Det rejser også spørgsmålet om hvordan man vil/kan måle udledningen, eller den reducerede udledning, så præcist at det er relevant og praktiserbart på den enkelte bedrift – og således at det giver et retvisende billede. Og hvordan kontrolleres/sikres/vides det om man opnår den ønskede virkning per bedrift, per driftsgren, og på hele erhvervet.

Som mælkeproducenter og landmænd virker det som om man har gjort regning uden vært, bort set fra at det er landmændene der kommer til at mærke det, når det både kan få effekt via nye miljøgodkendelser, og generelle krav.

-I det hele taget finder foreningen det yderst problematisk at der lægges op til at der kan efterreguleres i vidt omfang i forhold til både drift og driftsbygninger. Staldbyggerier til kvæg skal holde i 30 år, og det er derfor ikke muligt at efterrationalisere og lave mulighed for eksempelvis hyppig udslusning eller andre tiltag, der kræver bygningsændringer. Foreningen finder det også særdeles problematisk at man muliggør at landbruget ifølge disse regler kan pålægges alle tænkelige ændringer.

-Med hensyn til virkemidlerne er der ikke mange, der er rettet mod enterisk metan, som er tilgængelige på det danske marked endnu. Der er peget på rapsfrø og -olie som alternativt virkemiddel. Priserne er høje i øjeblikket, hvordan vil man forvente at kan sikres at landmændene stadig har råd til at købe når den forøgede efterspørgsel slår igennem med højere priser i markedet?

- De omkostninger der er angivet i bemærkningerne til lovændringen for tilsætning af foderfedt til rationen, virker til at være lavt sat. Man foreslår raps som fedtkilde og som tidligere påpeget er der risiko for at øget efterspørgsel presser priserne i vejret, og rapsolie anvendes også i vid udstrækning i humanernæring.

Fedt- og olieprodukter, vil som følge af deres energiindhold være i direkte konkurrence med energiefberspørgsel, hvorfor prisen må imødeses at være noget højere end den, der opereres med i beregningseksemplerne.

- Et andet problem i forhold til at hæve fedtindholdet i rationen er at rapsfrø har et noget højere indhold af fosfor end andre proteinfodermidler som eksempelvis soja. I nogle kvægbedrifiers miljøgodkendelse er det et vilkår at fosforindholdet i gødning/gylle ikke overskrider bestemte niveauer. Der er et fosforloft. Det ses også i bedrifiers foderplaner hvor fosforindholdet skal være under en vis mængde per kg tørstof. Vælger bedriften at anvende alternative fedtkilder som eksempelvis palmefedt, giver det også problemer i forhold til afskovning og biodiversitet der hvor palmerne vokser. Alternativt bør man sikre at bedrifiers miljøgodkendelser udvides i forhold til øget anvendelse af raps i fodrationen.

- Et højt niveau af raps og rapsprodukter i køernes fodration giver udfordringer i forhold til at man har pålagt kvægbedrifter et fosforloft på 30 kg per ha. Fodrer man med eksempelvis 22 kg tørstof per årsko per dag, vil det kræve at næsten 2,9 kg knuste, eller valsede rapsfrø for at opnå en tildeling på 63 g råfedt/kg tørstof i rationen. Råfedtmængden er fundet i forsøg, der ser på reduktion af metan fra køer fordøjelse.

Fosforindholdet i det ekstra raps, der skal tildeles, kan med 7,6 g P/kg tørstof i de ca. 2,9 kg raps-tørstof, give en ekstra tilførsel af P på 21,5 g per ko/dag. I en besætning på 200 årskøer giver det cirka 1570 kg P på et år, og hvis fosforloftet allerede er nået på bedriften, svarer det til at landmanden skal ud at finde 52 ha mere jord, når loftet er på 30 kg/ha. Hertil kommer at kvierne også skal tildeles raps af hensyn til reduktion af metanudledningen.

- De krav der stilles til øgede tildelinger af fedt i køer og kviers fodration vil de facto være en kvælning af produktionen uden nødvendige tilretninger i miljøgodkendelserne.

Med venlig hilsen

På Landsforeningen af Danske Mælkeproducenters vegne,

Lone Vestergaard

Til: kapie@mim.dk, mim@mim.dk

Fra: Sybille Kyed (sk@okologi.dk)

Titel: SV: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) (MIM Id nr.: 238875)

Sendt: 07-09-2022 10:24

Bilag: image001.png; 220830_Beregning af klimaaftryk på bedriftsniveau_jch.docx;

Kære Katrine Elkjær

I har haft udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. i høring med høringsfrist den 25. august.

Økologisk Landsforening nåede desværre ikke at udarbejde et høringssvar. Jeg vil høre, om det er muligt at sende jer kommentarer nu, som I vil medtage i det videre arbejde ?

Vi anser det for meget vigtigt, at være opmærksom på, at tilsætning af fedt i foderet til dyrene ikke nødvendigvis reducerer klimaaftrykket. Helt principielt er det nødvendigt at tage de afledte effekter med i betragtning. Af samme årsag skal man være varsom med at indføre krav om, at tage et specifikt virkemiddel i anvendelse. Det er mere hensigtsmæssigt at regulere på tilladt udledningsniveau.

Afledt af ovenstående er det problematisk, hvis en regulering af drivhusgasemissioner kun forholder sig til de direkte udledninger på bedriften/ bedriftens territoriale aftryk. I beregningen af bedriftens territoriale aftryk indgår f.eks. ikke import af foder eller kulstofbalance i jord og træer. Når der tilsættes fedt til foderet, kan det ændre på sædskiftet eller betyde, at bedriften skal importere foder med en højere fedtandel. En ændring i sædskiftet kan derved potentielt reducere kulstoflagring og/eller øge udledningen af lattergas fra dyrkning af markerne, planterester mm.

Klimaaftrykket fra øget foderimport vil fremgå hvis de indirekte effekter medregnes. Derfor vil den egentlige nettoeffekt af øget fedttildeling i foderrationen i forhold til drivhusgasemission afhænge af bedriftens nudrift ift. nuværende sædskifte og foderimport. Nettoeffekten vil reelt kun fremgå, når de indirekte effekter medregnes.

Det samme vil gøre sig gældende ved tilsætning af forskellige foderadditiver, der også vil have en klimapåvirkning ved produktionen af disse, inden de købes ind til bedriften.

Økologisk Landsforening vil dertil gerne fremhæve, at der potentielt er en risiko for negative effekter på køernes sundhed ved en høj fedttildeling, og at udviklingen af foderadditiver endnu ikke er i mål, da foderadditiverne påvirker køernes foderoptag negativt.

Jeg vedhæfter et notat, der er udarbejdet af Innovationscenter for Økologisk Landbrug, hvor ovenstående også er beskrevet.

Jeg sender meget gerne ovenstående og det vedhæftede notat som et høringssvar med reference til journalnummer, hvis det er muligt

Med venlig hilsen

Sybille Kyed

Landbrugs- og fødevarerpolitisk chef
2465 2392 | sk@okologi.dk

Fra: Katrine Elkjær <kapie@mim.dk>

Sendt: 24. juni 2022 16:25

Emne: Høring af udkast til Lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) (MIM Id nr.: 238875)

Til høringsparter

Hermed sendes udkast til lov om ændring af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Reduktion af drivhusgasudledninger fra erhvervsmæssige dyrehold) i høring.

Høringsfristen er torsdag den 25. august 2022.

Hørings svar kan sendes til mim@mim.dk med kopi til kapie@mim.dk

Dokumenterne kan også findes på Høringsportalen her: <https://hoeringsportalen.dk/Hearing/Details/66565>

Venlig hilsen

Katrine Elkjær

Specialkonsulent | Bæredygtigt Miljø og Produktion
+45 29 32 48 84 | kapie@mim.dk

Miljøministeriet

Departementet | Slotsholmsgade 12 | 1216 København K | Tlf. +45 38 14 21 42 | mim@mim.dk | www.mim.dk

[Facebook](#) | [Twitter](#) | [Instagram](#) | [LinkedIn](#) | [Privatlivspolitik](#)

| Slotsholmsgade 12 | DK 1216 København K | Tlf. +45 38 142 142 | mfvm@mfvm.dk | www.mfvm.dk

Julie C. S. Henriksen, 3008-2022

Notat vedr. beregninger af klimaaftryk på bedriftsniveau som territorial beregning.

Beregning af klimaaftryk på bedriftsniveau

Ved beregning af en bedrifts klimaaftryk kan følgende emissionskilder indregnes:

- FORDØJELSE (CH₄)
- HUSDYRGØDNING I STALD/LAGER (CH₄, N₂O, NH₃, NO_x)
- HUSDYRGØDNING PÅ MARK (N₂O, NH₃, NO_x)
- SLAM, HANDELSGØDNING OG ANDEN ORGANISK GØDNING (N₂O, NH₃, NO_x)
- AFGRØDERESTER (N₂O)
- UDVASKNING (N₂O, fra udvasket nitrat)
- ORGANISKE JORDE (N₂O, CH₄, CO₂)
- KALKNING (CO₂)
- ENERGIFORBRUG (CO₂)
- KULSTOFBALANCEN I JORD OG TRÆER (CO₂)
- IMPORT/EKSPORT TIL BEDRIFTEN (Foder, strøelse, produktion af handelsgødning og pesticider, dyr mm.)

Disse emissionskilder afspejler alle aktiviteter der sker ifm. bedriftens produktion og inkluderer både territoriale, indirekte effekter på bedriften, energi og transport, da dette afspejler praksis og dermed den reelle drivhusgasudledning på bedriften. Bedriftens samlede udledning inkl. klimaaftryk fra importerede ressourcer og kulstoflagring vil afhænge af bedriftens rammer ift. produktionssystem, staldsystem og tilhørende arealer. Dette vil have betydning for bedriftens baseline (nudriftsberegning), og dermed også for bedriftens reduktionspotentiale.

Den enkelte bedrifts reduktionspotentiale afhænger af flere parametre:

1. Nudriften fungerer som baseline og derfor vil bedrifter, der allerede har et relativt lavt klimaaftryk, have mindre potentiale for at reducere yderligere.
2. Reduktionspotentialet vil afhænge af driftsform, hvor bedrifter med husdyr – og specielt kvæg formentlig vil have et lavere reduktionspotentiale.
3. Reduktionspotentialet vil også afhænge af om bedriften har markdrift, da markdrift åbner op for flere mulige virkemidler bl.a. at arbejde med nitrifikationshæmmere til reduktion af lattergas, græs i sædskiftet og efterafgrøder m.m.
4. Tilgængelige virkemidler afhænger af om produktion er konventionel eller økologisk.

Ved beregning af bedriftens territoriale klimaaftryk indregnes ikke klimapåvirkning fra følgende emissionskilder:

- ENERGIFORBRUG (CO₂)
- KULSTOFBALANCEN I JORD OG TRÆER (CO₂)
- IMPORT/EKSPORT TIL BEDRIFTEN (Foder, strøelse, produktion af handelsgødning og pesticider, dyr mm.)

Generelle opmærksomhedspunkter ved beregning af bedriftens klimaaftryk og effekten af virkemidler.

De fleste bedrifter har behov for at importere foder mm. i større eller mindre grad, hvilket ofte er hele grundlaget for at kunne opretholde en intensiv produktion for kvæg, gris og fjerkræ. Specielt grise- og fjerkræproduktioner importerer ofte alt foder og strøelse. Her ses en større variation mellem kvægbedrifterne for både konventionelle og økologiske produktioner. Der ses dog generelt en tendens til, at økologiske produktioner råder over mere jord/areal ift. antal grundet kravet om min. 60% grovfoder og afgræsning, hvilket afspejles i en større egenproduktion af foder og strøelse, og derfor et mindre behov for import. Til gengæld tæller bedriftens udledninger af drivhusgasser fra dyrkning af foder på egne marker med i det territoriale regnskab på bedriftsniveau.

Betydningen af at opgøre bedriftens klimaaftryk med eller uden indirekte effekter er analyseret i afhandlingen: Exploring opportunities and challenges in farm level GHG accounting. A comparison of consumption-based and territorial GHG-accounting in the case of Danish dairy farms. Nana Winther Kjær. 2021). Her konkluderes det, at bedriftens samlede klimaaftryk naturligvis er højere når indirekte effekter inkluderes. Det varierer dog markant mellem bedrifterne, hvor stor en andel af bedriftens samlede klimaaftryk, der kan tilskrives indirekte effekter. Hvilket også var en konklusion fra et tidligere studie fra 2011 af Kristensen & Mogensen. Andelen af foderimport mm. vil afhænge af de enkelte fodermidlers klimaaftryk.

Dette betyder følgende:

- Territorial beregning på bedriftsniveau afspejler ikke alle bedriftens emissionskilder. Derfor anbefales det også, at der ved klimarådgivning medregnes alle effekter inkl. de indirekte, så landmanden kan se de reelle effekter af en praksisændring/tiltag.
- Jo højere intensitet i produktion, jo større andel af foderimport. Dette kan medføre, at bedrifter med høj selvforsyningsgrad og stort fokus på recirkulering af ressourcer indenfor bedriftens rammes relativt hårdere af en regulering, der kun medtager de territoriale udledninger.
- Reelle nettoeffekter af virkemidler ses ikke, hvis det påvirker emissionskilder udenfor den territoriale beregning.
- Skævhed i bedrifternes resultater på bedriftsniveau ift. intensitet og selvforsyningsgrad.

Formålet med fodring med en øget fedtandel i malkekøernes foderration er bevidst at reducere metantabet fra den enkelte ko med op til 10%. Dette er en afgørende effekt, da metan står for en væsentlig del af landbrugets udledninger af drivhusgasser. Den øgede mængde af fedt i foderrationen skal dog hentes et sted fra, enten ved at ændre sædskiftet eller ved at importere foder med en højere fedtandel. En ændring i sædskiftet kan derved potentielt reducere kulstoflagring og/eller øge udledningen af lattergas fra dyrkning af markerne, planterester mm. Klimaaftrykket fra øget foderimport vil fremgå hvis de indirekte effekter medregnes. Derfor vil den egentlige nettoeffekt at øget fedttildeling i foderrationen afhænge af bedriftens nudrift ift. nuværende sædskifte og foderimport – og nettoeffekten vil reelt kun fremgå, når de indirekte effekter medregnes.

Det samme vil gøre sig gældende ved tilsætning af forskellige foderadditiver, der også vil have en klimapåvirkning ved produktionen af disse, inden de købes ind til bedriften.

Derudover skal det fremhæves, at der potentielt er en risiko for negative effekter på køernes sundhed ved en høj fedttildeling, og at udviklingen af foderadditiver endnu ikke er i mål, da foderadditiverne påvirker køernes foderoptag negativt.

Kommentarer til lovændring om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v.

Formålet med ændringen af lovforslaget er at reducere drivhusgasudledningerne fra erhvervsmæssige husdyrbrug. Derfor bør denne tilføjelse til loven (§35 stk. 2) kunne sikre, at mulige regler der fremstilles ift. drift og anlæg beror på et videnskabeligt grundlag. Desuden fremgår det ikke eksplicit i teksten, om der tales om bedriftens klimaaftryk som territorial beregning eller om bedriftens samlede aftryk skal inkludere indirekte effekter som produktion af handelsgødning og foderimport mm. Det må dog antages, at det er den territoriale bedriftsaftryk der omtales, da reduktionsmålene er sat efter den nationale opgørelse af drivhusgasser, som beregnes territorielt.

Lovforslagets ændring skal sikre implementering af kendte tiltag som:

- Hyppig gylleudslusning fra svinestalde
- Gylleforsuring
- Kommende teknologiske virkemidler
- Fodring med fedttilskud til køer og kvier fra 2025

Landmanden er selv ansvarlig for dokumentation og egenkontrol

I dette lovforslag ses kun på husdyrproduktion særskilt, og på virkemidler separat. Men det er vigtigt at pointere jf. ovenstående afsnit, at et separat fokus på virkemidler kan have modsatrettet effekt på andre emissionskilder på bedriftsniveau – specielt ift. bedriftens produktion af afgrøder, selvforsyningsgrad og deraf behov for import af foder. Derfor er det i det hele taget problematisk at lovgive særskilt for husdyrproduktion uden at sikre inddragelsen af de samlede nettoeffekter på bedriftens samlede klimaaftryk